

Reményik Sándor emléke

Hatvan évvel ezelőtt, 1941. október 24-én, 51 éves korában szólította magához Teremtője *Reményik Sándort*. Az alábbi vers a *Kenyér helyett* ciklusban olvasható, amelyet maga a költő állított össze. A gyűjteményhez előljáró sorokat a kortárs, Áprily Lajos írt, s itt a kortárs nem csak az egy-nemzedékhez-tartozót jelenti, hanem elsősorban a vele együtt rezdülő, szenvedélyesen erdélyi lírikust. Az ő méltató soraiból idézünk:

„Vallásos poéta: szokatlanul csendülő szó az elvilágiasodott irodalomban. Istenes ének, a költő és az Isten-kereső lélek kettős sugallatával: külön érték a lírai áhítat mai, külső kifejezést ritkán kereső korában. [...]

De istenes költészetének forrása mégsem hatás, hanem lüktető élet, a maga szenvedő élete. Harc, amelyben a legfinomabb idegrendszerhez kötött legmakacsabb emberi idealizmus szembe került a kor eszményirtó durvaságával. Kettős összeütközés tragikuma táplálja szakadatlan ezt a lírát; a kényes idegek nehéz tusakodása az életért és az eszményiség állandó ütközése az örömtelen korral. Ez a nehéz küzdelem fejt meg Reményik költői fejlődésvonalának azt a titkát, miért halad a régi, szociálisan kiható s később is az örömszerzés programját vállaló és hirdető költészet útjáról a mind jobban zárkózó individuális líra szűkebbnek látszó körei felé. [...]

Egyéni szenvedésről panaszkodni: szemérmű kérdés. Szemérműtes poétára nézve többszörösen az. De van egy helyzet, melyben a szenvedő lélek kikapcsolódhatik a szégyenkezés gátlásaiból s vallomásosan egyéni mer lenni: mikor az Istennel beszél. A szociális és individuális költő hosszú, vérveszteséges harca Reményiknél az istenes énekekben jut nyugvópontra. Ezekben úgy mondhatja el panaszait és viaskodásait a békességért, hogy az embereken túlnéz az asszisi szent »örök halmainak nosztalgiájával«. Nem a hinni akarásból születő »hitetlen-hívés« ihleti ezeket a verseket, hanem a magányosan szenvedő lélek örök honvágya a vallomástevés békessége után. [...]

Így teljesül be rajta a régi Reményik-vers eszményi követelése: »Istentől kapott nemeslevele« lesz az érzésének. Így lesz a verse »szó..., melynek gyökere földi szenvedés, de koronája csillagokig ér...« A szenvedés panaszát tartóztató gátak elsodrása után így jut el Reményik régi lázban tüzesedett hangosabb költészet a legölelőbb és legmélyebb humánnumig: a zsoltárig.”

József, az ács, az Istennel beszél

Magasságos,
 Te tudod: nehéz ez az apaság,
 Amit az én szegény vállamra tettél.
 Apja volnék, – és mégsem az vagyok.
 Ez a gyermek ... , ha szemébe tekintek,
 Benne ragyognak nap, hold, csillagok.
 Anyja szemei s a Te szemeid,
 Istenem, a Te szemeid azok.
 Gyönyörűség és szörnyű szemek,
 Oly ismerősek, s oly idegenek ...
 Ez az ács-műhely ... ezek a forgácsok ...
 Mit tehettem érte? ...mit tehetek?
 Én tanítottam fogni a szerszámot,
 Mégis rá fogják majd a kalapácsot.
 Úgy félek: mi lesz?
 Most is ki tudja, merre kóborog,
 Tekintetétől tüzet fog a műhely,
 Tüzet a világ, s egyszer ellobog.
 Ó, jó volt véle Egyiptomba futni
 S azután is óvni a lépteit,
 Fel a templomig, Jeruzsálemig,
 Míg egyszer elmaradt ...
 Ó, jó volt, míg parányi rózsaujja
 Borzolta szürkülő szakállamat.
 Ezüst nyomot hagyott már akkor is,
 Komoly nyomot parányi rózsaujja.
 S most olyan más az útja ...
 Vezetném és Ő vezet engemet.
 Csak azt tudom, a Te utadon jár,
 Magasságos,
 De ki tudja a Te ösvényedet?
 Te vagy az atyja, – én senki vagyok,
 Az Evangéliumban hallgatok,
 S hallgat rólam az Evangélium.